

УДК 378.6.017

О.М. Варипасв, канд. філос. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

А.С. Міносян, канд. іст. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ВИХОВАННЯ ТА МОТИВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТЕХНІЧНОГО ЗВО

В умовах швидких технологічних змін та розвитку інформаційного суспільства, зміст професійної освіти потребує постійного оновлення. Це дозволяє підготувати студентів до сучасних вимог ринку праці, де професійні знання і навички мають випереджати динаміку змін у науці та технологіях. Це відповідає сучасним концепціям розвитку професійно-технічної освіти, які акцентують увагу на комплексній підготовці фахівців через інтеграцію загальноосвітніх та професійних дисциплін.

Професійна освіта виконує важливу роль у підготовці фахівців, які не лише володіють необхідними знаннями та навичками, але й здатні відповідально підходити до своїх дій в умовах сучасного суспільства. Однак, окрім передачі технічних знань, процес професійного навчання включає також виховання моральних, етичних та соціальних якостей. Система виховання у професійній освіті спрямована на розвиток студента як особистості і фахівця, що готовий до свідомого та відповідального виконання своїх обов'язків. Вона ґрунтується на таких принципах, як національна спрямованість, гуманізація та полікультурність, забезпечуючи всебічний розвиток студента в контексті його професійного та соціального життя.

Одним з ключових принципів виховання є національна спрямованість. Вона полягає в тому, щоб формувати у студентів почуття відповідальності перед своєю країною та суспільством. Серед пріоритетів сучасного виховного процесу в Україні важливу роль відіграє національно-патріотичне виховання. Воно спрямоване на утвердження національної ідентичності, розвитку громадянської відповідальності та оборонної свідомості студентів. Це є ключовим у контексті нинішніх викликів, коли важливо виховати фахівців, які не тільки володіють професійними навичками, але й мають активну громадянську позицію та готові захищати інтереси країни. Інтеграція патріотичного виховання у професійну освіту сприяє формуванню у студентів високих моральних стандартів, поваги до національних символів і традицій, а також розуміння важливості державної мови [1].

У нинішніх умовах глобалізації це завдання набуває особливої важливості, оскільки дозволяє молодим людям відчувати зв'язок зі своєю національною культурою, цінностями та традиціями. Водночас цей процес інтегрується з іншими культурами та поглядами, що забезпечує розвиток полікультурності та толерантності.

Гуманізація виховного процесу полягає у створенні таких умов навчання, які б враховували індивідуальні особливості кожного студента. Це дозволяє студентам не тільки засвоювати знання, але й розвиватися як особистості, формувати власний світогляд, систему моральних та етичних цінностей. Виховний процес у цьому контексті є процесом не лише впливу на студента, але й підтримки його саморозвитку та самовиховання [2]. Полікультурність як принцип виховання відображає необхідність інтеграції різних культурних та національних традицій у процес навчання та виховання. Це дозволяє формувати у студентів повагу до інших культур, сприяє розвитку міжкультурної взаємодії та співпраці. Особливо важливо, щоб цей принцип був присутній у сучасних умовах, коли студенти можуть взаємодіяти з представниками різних національностей та культур як у навчальному процесі, так і поза його межами.

Процес виховання у закладах вищої освіти є динамічною системою, яка поєднує навчальну і позанавчальну діяльність. Викладачі та куратори відіграють центральну роль у цьому процесі, сприяючи не тільки професійному розвитку студентів, але й їхньому морально-етичному вихованню.

Важливою особливістю є те, що виховання не можна розглядати як односторонній процес, де викладач впливає на студента. Студент сам є активним учасником цього процесу, і значна частина виховання перетворюється на самовиховання. Задача викладача – створити такі умови, за яких студент сам прагне до розвитку своїх моральних і професійних якостей. Важливу роль у виховному процесі відіграють організаційні форми та методи виховання. Це можуть бути як індивідуальні бесіди та консультації з викладачами, так і групові чи масові заходи, що об'єднують студентів. Масові заходи, такі як волонтерські проекти, культурні та спортивні змагання, сприяють формуванню командного духу, соціальної відповідальності та громадянської свідомості студентів. Наприклад, залучення до соціальних проектів дозволяє студентам відчувати свою участь у суспільному житті, формуючи почуття відповідальності та співпраці.

Соціалізація студентів у контексті професійної освіти також відіграє важливу роль. Соціальна відповідальність є ще одним важливим компонентом виховання у професійній освіті. Студенти повинні не лише

володіти професійними компетенціями, але й бути готовими до співпраці у соціумі, працювати в команді, брати участь у громадських ініціативах та волонтерських проєктах. Активна участь у соціальних проєктах дає можливість студентам відчути свою важливість у суспільному житті та сприяє їх особистісному і професійному розвитку. У ЗВО студенти отримують не лише професійні знання, але й навчаються взаємодіяти з різними соціальними групами, долучаються до громадських ініціатив та волонтерських рухів. Це допомагає формувати соціальну відповідальність та громадянську активність, що є важливими елементами сучасної професійної підготовки [3].

Виховання у професійній освіті є складним і багатогранним процесом, який охоплює не лише навчання, але й моральний, етичний та громадянський розвиток особистості. Основні принципи виховного процесу, такі як національна спрямованість, гуманізація та полікультурність, забезпечують всебічний розвиток студента як особистості та професіонала.

Таким чином, виховання та вмотивована діяльність у ЗВО допомагає не тільки набутти професійні знання, але й сформувати світогляд, моральні та етичні цінності, що є невід'ємною частиною успішної професійної підготовки. За допомогою належної організації виховної роботи можна забезпечити всебічний розвиток особистості, що є важливим чинником формування відповідального та компетентного фахівця.

Інформаційні джерела

1. Oleksiy Varypaev, Andrii Minosian (2024) Philosophical, historical and cultural aspects of of humanitarian training in the educational environment / Actual Issues of Modern Science. European Scientific e-Journal, 30. Ostrava: Tuculart Edition & European Institute for Innovation Development.p. 35-46.

2. Міносян, А. С., & Варипаєв, О. М. (2023). Посилення ролі суспільних дисциплін у контексті збереження національної ідентичності // Сучасні тенденції в українській гуманітаристиці: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 30 листоп. 2023 р. ХНАДУ.–С. 93–95. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/handle/123456789/17524>

3. Варипаєв, О. М., & Міносян, А. С. (2024). Світогляд фахівця як основа професійної діяльності // Інноваційні технології і методика викладання гуманітарних дисциплін: теорія і практика технічних закладів вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. з проблем вищ. освіти і науки, м. Харків, 18 квіт. 2024 р. ХНАДУ.–С. 16–18. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/708aa6cc-23ce-4c70-9d93-153047d5b6d3/content>